

Opgepast met malafide reserveringen
Toegankelijkheidsverordening goedgekeurd
Groene premies ook voor jeugdverblijven?
(Illegale) jeugdverblijven in de media
Sint-Benedictus en Verbrugghen, huizen in de kijker

Afgiftekantoor:
9099 Gent X
nr. P2A6224
VU + afzendadres:
Joris Breugelmans
Bergstraat 16
9820 Merelbeke

BELGIË - BELGIQUE
P.B.

Merelbeke 1
3/2392

diversiteit

veiligheid

duurzaamheid

gezondheid

avontuur

HUIS WERK

MAGAZINE OVER JEUGDVERBLIJFCENTRA
driemaandelijks magazine · jaargang 5 · nummer 17
januari - februari - maart 2010

Centrum voor Jeugdtoerisme^{vzw}

Dossier
AVONTUURLIJK
SPELEN

INHOUDSTAFEL

- 2 Editoriaal
- 3 Dossier AVONTUURLIJK SPELEN
- 4 Plaats om te spelen
- 6 Natuurelementen
- 10 Boswachter aan het woord
- 12 Inrichting van de speelruimte
- 13 Groene premies
- 14 Huis in de kijker
- 16 Vraag het aan... CJT Ondersteuning
- 17 Jeugdtoerisme in de media
- 18 Nieuwsflash
- 19 Vooruitblik HuisWerk 18
- 20 Agenda

Centrum voor Jeugdtoerisme™

CJT Ondersteuning maakt deel uit van Centrum voor Jeugdtoerisme vzw (CJT), net zoals CJT Boekingscentrale en CJT Verblijfcentra. Met deze drie actiedomeinen wil CJT gepaste verblijfsmogelijkheden aanbieden aan jeugd in groepsverband.

Particulieren of verenigingen die een gebouw verhuren of willen verhuren aan jeugdgroepen, kunnen bij CJT Ondersteuning terecht. Zij krijgen advies, vorming en begeleiding omtrent erkenning, subsidies en alles wat komt kijken bij het uitbaten van een jeugdverblijf.

CJT Ondersteuning verspreidt informatie via het tijdschrift HuisWerk en de website www.cjt.be. De website www.jeugdverblijven.be bevat ongeveer 600 jeugdverblijfcentra en wordt onderhouden door CJT.

Daarnaast verdedigt CJT Ondersteuning de belangen van de sector bij de overheid en andere instanties. Dit gebeurt door vertegenwoordigingswerk bij o.a. Toerisme Vlaanderen, de Afdeling Jeugd en de provincies.

EDITORIAAL

Eerst en vooral de beste wensen voor het nieuwe jaar. Het zal je niet verbazen dat we vanuit CJT dan vooral denken aan veel deugddoende momenten bij de uitbating van je jeugdverblijf.

Zelf proberen we in 2010 verder te zetten wat we de voorbije jaren hebben opgestart: een kwaliteitsvolle ondersteuning voor alle uitbaters van Vlaamse jeugdverblijfcentra. Extraatje dit jaar wordt het doelgroepenonderzoek. We hebben immers vastgesteld dat er te weinig betrouwbare cijfers zijn rond de behoeften van jeugdgroepen inzake verblijfstoerisme. Daarom zet CJT samen met Steunpunt Jeugd een grootschalige bevraging op dit voorjaar. Bij verschillende soorten Vlaamse jeugdgroepen (jeugdwerk, scholen, jeugdsportclubs...) zal gepolst worden hoeveel keer en naar waar ze op meerdaagse uitstap gaan, van welke infrastructuur ze dan gebruik maken, of deze al dan niet beantwoordt aan hun verwachtingen enz.

“Er zijn te weinig betrouwbare cijfers rond de behoeften van jeugdgroepen inzake verblijfstoerisme.”

In het najaar plannen we dan een moment waar we de resultaten presenteren aan alle uitbaters. Het kan hopelijk heel wat mensen inspiratie geven om in de toekomst de bezettingsgraad van hun jeugdverblijfscentrum te verhogen.

Ondertussen vind je in dit HuisWerknummer de gebruikelijke ingrediënten terug. In ons dossier verdiepen we ons in avontuurlijk spelen. Onze reporter bracht een bezoek aan twee jeugdverblijfcentra in Affligem en ook de actualiteit kon niet ontbreken.

Veel leesplezier!

Frederik Vercammen

COLOFON

VASTE MEDEWERKERS

Luc De Coninck
Maarten Dekoninck
Anne Marie Laureys
Erwin Stessens
Piet Termont
Hans Van Mingeroet
Frederik Vercammen
Dora Wagemans

WERKTEN NOG MEE AAN DIT NUMMER

Karel De Decker
Hans Martens
Jean-François Van den Abeele

VORMGEVING

IO - Els De Pauw

COVERFOTO

Steunpunt Jeugd

DRUK

Nevelland, Nevele

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Joris Breugelmanns
Bergstraat 16
9820 Merelbeke

REDACTIEADRES

Bergstraat 16
9820 Merelbeke
Tel.: 09/210.57.75
Fax: 09/210.57.80
E-mail: huiswerk@cjt.be

HuisWerk is een publicatie van Centrum voor Jeugdtoerisme vzw, met steun van de Vlaamse overheid.

HuisWerk werd gedrukt op milieuvriendelijk papier.

DOSSIER AVONTUURLIJK SPELEN

Over de inrichting van avontuurlijke speelruimte

Kinderen en jongeren willen spelen

Speelruimte is belangrijk voor een jeugdverblijf. Deze ruimte kan zich aan het jeugdverblijf of in de onmiddellijke omgeving bevinden. Bekendste voorbeelden zijn het speelterrein met allerlei toestellen of een afgebakende speelzone in het bos, maar spelen kan eigenlijk overal. Elke ruimte is geschikt om te spelen, als er maar voldoende aanleiding is.

Dit dossier focust op speelruimte met eenvoudige spelelementen die impulsen biedt aan kinderen en jongeren om avontuurlijk te spelen in en met de natuur. Beplanting, reliëf, water of wat ruw materiaal zijn vaak voldoende voor uren creatief spelplezier.

We proberen voldoende inspiratie te bieden om gras- en andere pleinen, in het bijzonder de eigen ruimte rondom het jeugdverblijf, om te vormen tot aantrekkelijke speelplekken voor jongens en meisjes van diverse leeftijden.

Plaats om te spelen

Het is belangrijk een open terrein af te wisselen met een meer gesloten terrein.

Heel wat jeugdverblijven beschikken over extra speelruimte rond het jeugdverblijf. En gelukkig maar. Uit een onderzoek van Toerisme Vlaanderen en Steunpunt Jeugd bij jeugdbewegingen (2001) blijkt immers dat vier omgevings-elementen doorslaggevend zijn bij de keuze van een jeugdverblijf: de aanwezigheid van een speelweide, een kampvuurplaats, een bosrijke omgeving en een verkeersarme buurt.

Deze omgevingselementen zijn belangrijk om een heel eenvoudige reden: kinderen en jongeren willen spelen. Om dit mogelijk te maken, is gelukkig niet veel nodig. Een natuurrijke omgeving biedt al heel wat elementen waarmee ze aan de slag kunnen. Alleen moet het aantrekkelijk worden voorgesteld. Het moet een aanleiding tot spelen geven.

“Afwisseling en verrassing moeten vervat zitten in zowel het ontwerp van het terrein als de aanwezige spel- en natuurelementen.”

AFWISSELING EN VERRASSING

De leefwereld van kinderen en jongeren kennen is belangrijk om een terrein als goed speelruimte in te richten. Wat willen kinderen en jongeren? Ze willen rennen en springen, een plaats om te rusten, na te denken en te dromen, maar ook materiaal waarmee ze creatief aan de slag kunnen, waarmee ze kampen kunnen bouwen enz.

Afwisseling en verrassing zijn de belangrijkste uitgangspunten en moeten vervat zitten in zowel het ontwerp van het terrein als de aanwezige spel- en natuurelementen.

ANN RUMMENS DE WITTE HOEVE (ZICHEM)

Door de jaren heen valt mij op dat kinderen niet veel nodig hebben om plezier te maken. De meeste spelelementen halen ze uit de nabije omgeving, vaak uit de natuur. Het meest aantrekkelijk zijn de bomen waarin ze klimmen en boomhutten bouwen.

Waterspelen zijn ook populair. Belangrijk daarbij zijn kraantjes buiten het gebouw waar ze een tuinslang kunnen op aansluiten, zodat ze elkaar kunnen nat spuiten, een zwembad kunnen vullen om in te dobberen of een waterglijbaan kunnen maken.

Een nabijgelegen gracht die mijn terrein scheidt van het nabijgelegen veld van een boer, is ook een trekpleister. Vooral jongere kinderen spelen er graag. Ze maken dammen en durven wel eens het maïsveld inlopen, tot ergernis van de kampuitbater en de boer.

Verder zijn er de bosspelen en griezelspelen die in het donker moeten plaatsvinden, het zwemmen in nabijgelegen vijvers en niet te vergeten het kampvuur, dat de laatste avond van hun kampavontuur de slagroom op de taart is.

OPEN, GESLOTEN EN GEACCIDENTEERD TERREIN

Een open ruimte is praktisch en voor jeugdverblijven die tentengrond aanbieden, is het zelfs noodzakelijk. Maar wat kunnen kinderen en jongeren doen als er enkel een grote vlakte is? Gewoon rennen, georganiseerde pleinspelen spelen en diverse sporten beoefenen zoals voetbal. Toffe activiteiten, maar wie kinderen observeert, stelt vast dat er nog tal van andere spelvormen bestaan. Denken we hierbij aan verstoppertje, materialen verzamelen, klimmen en klauteren. Spelvormen dus die op een groot grasplein of verhard terrein onmogelijk zijn. Daarom

“Reliëf biedt heel wat uitdagingen: op een heuvel kan naar hartelust geklauterd worden, het kan dienst doen als uitkijktoren of er kan een glijbaan in verwerkt worden.”

is het belangrijk een open terrein af te wisselen met een meer gesloten terrein. Dit verhoogt de gebruiksmogelijkheden en maakt meerdere spelvormen mogelijk. Zo'n gesloten terrein richt je gemakkelijk in door verschillende natuurelementen te integreren, waarover verder meer.

Extra speelwaarde ontstaat ook door een combinatie met een geaccidenteerd terrein waar op een ruwe manier reliëf werd aangebracht. Reliëf biedt heel wat meer uitdagingen: op een heuvel kan naar hartelust geklauterd worden, het kan dienst doen als uitkijktoren of er kan een glijbaan in verwerkt worden.

Ook waterpartijtjes zijn in een reliëfrijke gebied gemakkelijker te realiseren. Om wateroverlast te vermijden, wordt de helling best voldoende ver van het jeugdverblijf aangelegd. Het water wordt bovendien best van het jeugdverblijf weggeleid.

Tips:

- Een zandheuvel voor kinderen tot 8 jaar is maximaal 3 meter hoog en best niet te steil. Voor de leeftijdscategorie 8 tot 13 jaar mag dit tot 5 meter hoog zijn en kan het al wat steiler zijn. Voor jongeren vanaf 13 jaar mag het nog hoger.

- Houd er rekening mee dat een zandheuvel kort na aanleg een vierde krimpt.
- Gebruik voor het aanbrengen van reliëf voedselarme ondergrond en geen teel-aarde. Zo voorkom je forse grasgroei, brandnetels en distels. Zaai de zandheuvels in met inheemse wilde bloemenmengsels. Aardverschuivingen worden op deze manier tegengewerkt.
- De aanleg van reliëf moet niet te mooi of proper worden afgewerkt. Hierdoor wordt de tijdsduur van de grondwerken beperkt tot gemiddeld één dag.
- Om een groot terrein in te richten met avontuurlijk reliëf, heb je gemakkelijk meer dan 250 m³ grond nodig.

REGELGEVING VOOR RELIËFWIJZIGINGEN

Het aanbrengen van reliëf kan onderhevig zijn aan wetgeving. Zo moet je voor reliëfwijzigingen van meer dan 50 cm over een stedenbouwkundige vergunning beschikken. Is het lager, dan kan deze vergunning ook in bepaalde gevallen nodig zijn. Meer info kan je vinden op www.bouwenenwonen.be. Om volledige zekerheid te hebben, neem je best nog eens contact op met de gemeente.

De eenvoudigste manier om reliëf aan te brengen, is grond afgraven en meteen gebruiken op hetzelfde terrein. Dan hoeft je niet te voldoen aan de grondverzetregeling die wil voorkomen dat vervuilde grond verplaatst wordt naar bijvoorbeeld een speelruimte. Wel kan de 'code goede praktijk' van OVAM van toepassing zijn. Deze code is van toepassing wanneer de verplaatste grond meer dan 250 m³ is of mogelijks vervuild is. Dan is een technisch verslag en bodemattest nodig. Meer info op www.ovam.be.

Natuurlijke spelelementen, spelen met natuurelementen

Een perfect overzichtelijk en gemakkelijk te onderhouden speelterrein is de beste keuze vanuit het efficiënt beheer van een jeugdverblijf, maar vanuit het standpunt van de jongeren zijn dit vaak terreinen waar weinig te beleven valt. Graag geven we wat suggesties om het speelterrein kindvriendelijker te maken. Dit betekent eventueel wel wat extra werk op het vlak van aanleg en onderhoud.

LAGE BEGROEIING

Lage begroeiing verhoogt de spelmogelijkheden. Struiken en planten zijn dan hindernissen voor een achtervolgingsspel of de ideale plek om zich te verstoppen. Maar het kan ook vervelend zijn. Sommige planten veroorzaken brandwonden of trekken hinderlijke insecten aan. Andere zijn giftig of dragen giftige vruchten. Deze planten worden best vermeden.

Tips:

- Is de natuurlijke afscheiding onvoldoende, dan zorgt bedrading voor extra veiligheid.
- Een alternatief voor de natuurlijke afscheiding kan een takkenwal zijn, eventueel overgroeid door klimplanten.

Beplanting kan bovendien gebruikt worden als ijkpunt voor bepaalde activiteiten of kan de speelruimte indelen in zones voor kleine kinderen, tieners en begeleiding.

“Beplanting heeft naast het spelelement ook een belangrijke educatieve waarde.”

Tips:

- Kies voor meerdere inheemse planten die tegen een stootje kunnen en snel groeien.
- Scherm de pas aangeplante lage begroeiing af tot ze volgroeid is. Dit duurt ongeveer 4 tot 5 jaar.
- Een overzicht van giftige planten vind je op de website van de Nationale Plantentuin van België (www.br.fgov.be/index.php) of het Rode Kruis (www.rodekruis.be/NL/_HeaderNavigatie/Hulptips/eerstehulptips/).

Andere ‘vervelende’ planten zijn bramen of doornachtige struiken. Daarin spelen is zo goed als onmogelijk waardoor ze net als een haag kunnen dienen als natuurlijke afscheiding en kinderen en jongeren beschermen tegen gevaarlijke situaties zoals een drukke straat of een diepe gracht.

Beplanting heeft naast het spelelement ook een belangrijke educatieve waarde, zeker voor jeugdverblijven waar op geregelde tijdstippen natuurklassen plaatsvinden. Een gevarieerd aanbod is in dit geval een must. Kies zowel voor planten die in de winter hun bladeren verliezen als behouden, planten met eetbare vruchten en verschillende soorten bloemen. Planten trekken bovendien tal van dieren aan. Zelfs de aanwezigheid van giftige planten, struiken of bomen kan je nuttig aanwenden voor educatieve doeleinden, je kan bijvoorbeeld informatieve borden plaatsen waarop de gevaren vermeld staan.

BOMEN EN TAKKEN

Een stevige klimboom is een topattractie. Wie zo’n boom aan het jeugdverblijf heeft, zal dit ongetwijfeld beamen. Maar bomen op een speelterrein zijn niet en-

Wie geen klimboom heeft, kan houtblokken en kleine of grote boomstammen aanbrengen.

kel zinvol als spelelement. Ze bieden de speelruimte bescherming tegen zon en wind. Zelfs tegen de regen biedt het bladerdek een beperkte bescherming.

Tips:

- Niet elke boom groeit eender waar. Houd bij de boomkeuze dus rekening met de bodemgeschiktheid. Je kan hiervoor een gratis programma downloaden op www.inbo.be. Ben je geen computerliefhebber, dan kan je ook bij een boswachter terecht voor boomadvies. Contactgegevens kan je opvragen bij de provinciale zetels van het Agentschap Natuur en Bos.
- Goede klimbomen zijn bijvoorbeeld wilgen, haagbeuken of essen.
- Knotten doe je best in de periode vanaf november tot begin maart, wanneer de bomen geen bladeren meer hebben, de knoppen niet op springen staan en het niet te hard vriest. Om het gevaar op inrotten te voorkomen, loopt het zaagvlak best lichtjes af. Zo kan regen er gemakkelijk aflopen.

Wie geen klimboom heeft, kan houtblokken en kleine of grote boomstammen aanbrengen. Die dienen bijvoorbeeld voor allerlei evenwichtsoefeningen of gewoon om op te zitten. Worden ze niet verankerd, dan kunnen kinderen en jongeren ze creatief aanwenden voor andere activiteiten. Met palen en wat sjortouw worden al snel hele constructies gebouwd.

Kleinere dode takken worden dan weer gesprokkeld voor het kampvuur, om kampen te bouwen of om een takkenwal verder aan te vullen zodat verstoppen mogelijk wordt. Voor een takkenwal zijn de takken van de hazelaar het meest

ALLE HULP WELKOM

Kinderen als expert

De experts van de speelruimte zijn de kinderen en jongeren zelf. Alvorens je plannen uit te voeren, kan je hen feedback vragen. Misschien hebben zij nog wat tips in petto. Als uitbater kan je gemakkelijk de verblijvende groepen bevragen, maar daar stopt het meestal. Hen laten meehelpen bij de inrichting van de speelruimte zal minder evident zijn. Een andere mogelijkheid is het betrekken van de lokale jeugdverenigingen. Zij kunnen dan helpen met het uittekenen en de inrichting van hun ideale kamp- en speelterrein. Als tegenprestatie kan je, wanneer geen groepen verblijven, het terrein voor hen openstellen. Op die manier verhoog je ook de sociale controle.

Andere experts

Inspiratie en advies voor de inrichting van goedkope en eenvoudige avontuurlijke speelruimte kan je vinden via www.springzaad.nl. Weet je niet hoe te beginnen, dan kan je eventueel een samenwerkingsverband opzetten met een opleiding landschapsarchitectuur. Leerlingen kunnen als stageopdracht een ontwerp maken en deze terugkoppelen met ervaringsdeskundigen. Scholen die het inrichten van avontuurlijk speelruimtes in hun opleidingspakket hebben, zijn de tuinbouwschool in Melle (www.tuinbouwschool-melle.be) en de Erasmus Hogeschool Brussel, Campus Jette – opleiding landschaps- en tuinarchitectuur (www.ehb.be).

Met medewerking van de gemeente

Als uitbater kan je zoeken naar een win-winsituatie met de gemeente. In ruil voor bijvoorbeeld het openstellen van je domein, kan je misschien beroep doen op de diverse gemeentediensten om grondwerken uit te voeren, voedselarme ondergrond aan te voeren, een ontwortelde of gekapte boom te leveren of overschotten van bouwmaterialen die in het ontwerp passen aan te leveren. Voorbeelden van dergelijke samenwerkingsverbanden zijn terug te vinden in Zwijndrecht, Zulte en Diksmuide.

AGNES ESSERS
BIVAK HOUTENVELD
(OPOETEREN)

De kleine bosjes binnen het domein Houtenveld nodigen uit tot het bouwen van kampen. De kampen zijn zo mooi en soms zeer vernuftig gemaakt waardoor ik het zelf soms jammer vind dat ze de kampen moeten afbreken. Maar ja, anders hebben de volgende groepen geen bouwpret meer.

PAUL VICTOOR
DE LORK (HEUVELLAND)

Bij ons in De Lork hebben we een aantal boomstammen kruiselings op elkaar vastgelegd als startpunt voor het bouwen van kampen. Maar een kromgroeïende notenboom is blijkbaar het meest aantrekkelijk!

Kiezels en keien bieden gelijkaardige spelmogelijkheden als aarde, zand, leem of klei.

PIETER NUYTINCK OVERDIJZERS (EEKLO)

Lange tijd hadden we een grote half ingegraven rioolbuis: je had dan én een heuvel én een speelbuis waar mening kamp in werd gemaakt. Nu is de grote blikvanger de konijnenpopulatie rondom onze terreinen, ooit door iemand vrijgelaten en nu vermenigvuldigd. Ze zijn redelijk tam en komen vrij dicht tot bij de mensen. Leuk om achterna te zitten...

PATRICK VAN DEN MEERSSCHAUT 'T BAKKERSHOF (MERELBEKE)

De aanwezigheid van dieren waaronder veel loslopende kippen en konijntjes geven kinderen al gauw aanleiding deze te strikken en te knuffelen. Pony's, ezels en paarden kan men hooi voeren. Allemaal mooie dingen, maar als uitbater moet je wel oog hebben voor de veiligheid van kinderen. Daarom is het belangrijk om bij aankomst van de groepen de regels kenbaar te maken en controle uit te voeren of te laten uitvoeren door de begeleidende monitoren.

geschikt omdat ze in tegenstelling tot andere dode takken minder krimpen.

Bijzonder zijn wilgentakken. Je kan deze takken gebruiken om een wilgenhut of een wilgentunnel te vlechten. Wat eerst een bruine doorzichtige constructie is, wordt na verloop van tijd mooi groen.

WATER

Water trekt aan, of het nu stromend of stilstaand is. In een vijver, poel of gracht creëer je speelgelegenheid door materiaal aan te brengen om bijvoorbeeld een brug of vlot te bouwen, of door in het water een evenwichtsbalk te plaatsen. Natuurlijk mag daarbij de veiligheid niet over het hoofd gezien worden.

Tips:

- Waar gespeeld wordt, zijn oevers best niet te steil en het water ondiep zodat verdrinken quasi onmogelijk wordt.
- De oever wordt best gecontroleerd. Waar voeten blijven steken, worden best ronde kiezels aangebracht.
- In stilstaand en bemest water gedijen algen en bacteriën (zoals salmonella). Daarom worden dieren rond het water best gemedend.
- Kan in het water gezwommen worden, houd dan rekening met de Europese zwemwaterrichtlijn. Informatie en een brochure kan je verkrijgen via het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (www.zorg-en-gezondheid.be).

Indien mogelijk scherm je ook een stukje vijver, poel of gracht af, zodat waterplanten en dieren zoals vissen en kikkers in dat gedeelte niet gestoord worden. Zo kunnen kinderen en jongeren spelender-

wijs de natuur leren ontdekken. Voor de natuurwaarde is het dan weer wel beter dat de oever voldoende steil is.

Voor terreinen zonder natuurlijke waterpartijen kan regenwater via allerlei open kanaaltjes naar een open waterreservoir geleid worden waar bijvoorbeeld steentjes liggen om mee te plonsen of drijvende houtsnippers. Of misschien willen jongeren het waterreservoir gebruiken als groepsvoetbad. Voorzie dan voldoende zitmogelijkheden. Het regenwater kan ook afgeleid worden naar een kom waar het langzaam infiltreert in de bodem. Op die plaats ontstaat dan een tijdelijke modderpoel.

AARDE, ZAND, LEEM OF KLEI

Spelen met zand, leem of klei is eveneens leuk. En als er nog wat water wordt toegevoegd, kan de pret helemaal niet op. Maar ook hier geldt hetzelfde principe: het moet uitnodigen.

Leg op plaatsen waar gespeeld mag worden, bijvoorbeeld de zandbak of de afgebakende zandspeelplekken, wat oude potten en diverse vormen zodat er meer mogelijk is dan enkel putten graven. Leem en klei bieden nog wat meer mogelijkheden: zo zijn ze de ideale ingrediënten voor het boetsen van kunstwerkjes of het bouwen van oventjes of hutten.

Bouwen met leem

- Vlecht een constructie met wilgentakken.
- Meng leem (eventueel met extra water) met stro en plak deze als voorbeeld op de constructie.
- Laat kinderen en jongeren verder aanvullen.

STENEN

Grote stenen kunnen stapstenen zijn van een avontuurlijk pad of een handig hulpmiddel om water over te steken. Een goede opeenstapeling ervan leidt tot kleine klim- en klauterpartijtjes. Uiteraard mogen de stenen niet verschuiven.

Kiezels of keien kunnen ook deel uitmaken van het speelterrein zelf. Kiezels en keien bieden namelijk gelijkaardige spelmogelijkheden als aarde, zand, leem of klei. Zeker in het bijzijn van water kunnen daarmee kleine waterlopen gevormd worden of dammetjes gebouwd. Kiezels kunnen in bepaalde gevallen bovendien dienen als valdemping.

VUUR

Avontuurlijk spelen met vuur is uit den boze. Toch is het een waardevol natuurelement dat, mits goede afspraken, z'n plaats in de speelomgeving verdient. Zo kan een kampvuurplaats geïntegreerd worden in de zitkring. Om het vuur in te perken, kan de kampvuurcirkel afgebakend worden met stenen of een brandton.

Het Belgisch Veldwetboek laat geen vuur toe binnen een afstand van 100 m van huizen, bossen, heide, boomgaarden, hagen, graan, stro en mijten, ook al bevindt het vuur zich in de tuin. Een uitzondering daarop is het houden van vuur met onbehandeld hout voor sociaal-culturele activiteiten, tenzij het lokale politiereglement er opnieuw een stokje voorsteekt. In veel gevallen moet hier toestemming worden gevraagd aan de burgemeester.

Voor bossen wordt een kampvuurkring best opgenomen in het bosbeheerplan. Bovendien moet er toestemming zijn van het Agentschap voor Natuur en Bos.

EXTRA SPELELEMENTEN

De speelruimte kan je uiteraard nog met andere elementen vorm geven. Een betonnen rioleringsbuis onder een zandheuvel zal zeker aanspreken. Maar het hoeft niet altijd zo groots te zijn: met andere materialen zoals bakstenen, planken, paletten, autobanden en andere ruwe materialen gaan kinderen eveneens creatief aan de slag. Hiermee gaan ze experimenteren waardoor de materialen telkens een andere invulling krijgen.

Wie bij de inrichting nog verder wil gaan, kan ergens een krijtbord of schildermuur voorzien, of enkele hangmatten ophangen.

Dieren hebben ook een aantrekkingskracht op kinderen en jongeren. Ze houden ervan de dieren te strelen, knuffelen of voeren. Bij bepaalde dieren kan dit gemakkelijk zonder begeleiding, bij andere dieren is dit uit veiligheidsoverwegingen of dierenwelzijn zo goed als onmogelijk.

SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN

Animatiesubsidies

Toerisme Vlaanderen subsidieert animatieprojecten tot maximaal 40 % van de kosten (zie ook HuisWerk 5). Bepaalde buitenwerken die aanzetten tot avontuurlijk spelen, kunnen ook in aanmerking komen. De link met animatie moet echter duidelijk zijn. De aanleg van een zwembad kan gesubsidieerd worden, een siervijver daarentegen niet. Het plaatsen van een rioolbuis als speeltuig komt in aanmerking, net zoals het aanleggen van een kampvuurkring. Reliëfwerken kunnen aanvaard worden op voorwaarde dat ze duidelijk passen in de aanleg van een avontuurlijk speelterrein. Struiken die in de eerste plaats als afsluiting dienen, vallen dan weer uit de boot, zelfs al zullen ze af en toe gebruikt worden om zich te verstoppen. Bij twijfel kan je best op voorhand contact opnemen met Toerisme Vlaanderen.

Projectoproep voor Vlaamse jeugdverenigingen

Voor jeugdverblijfcentra die tegelijk ook jeugdlokaal zijn, is er nog een extra mogelijkheid. Vijftien Vlaamse jeugdverenigingen kunnen bij de inrichting van hun speelterrein tot een groene speelruimte nl. logistieke en financiële steun krijgen van de Vlaamse overheid. Een belangrijke voorwaarde is daarbij uiteraard de toestemming van de eigenaar.

Andere selectiecriteria zijn:

- de mate waarin de inrichting kan zorgen voor meer en beter groen
- de mate waarin meer speelkansen gecreëerd worden voor kinderen
- de mate waarin iedereen betrokken wordt bij het project.

Daarnaast wordt ook rekening gehouden met de frequentie van het gebruik van het terrein. Als de groene ruimte ook kan gebruikt worden door verblijvende groepen, is dit alvast een extra troef.

Inschrijven voor het project kan vanaf februari 2010. Meer info: <http://speelgroen.lne.be>.

Subsidies voor bossen

Zowel voor bebossing en herbebossing als voor het openstellen van bestaande bossen door privé-eigenaars verstrekt de Vlaamse overheid subsidies. Als je zelf geen bos bezit, kan je misschien wel een boseigenaar in de buurt overtuigen op deze manier.

De subsidie voor de bebossing en herbebossing varieert tussen 1 500 en 3 200 euro per ha, afhankelijk van de boomsoortensamenstelling. Bovendien zijn nog financiële bonussen te verkrijgen voor menging van verschillende boom- en struiksoorten en voor het gebruik van plantgoed van aanbevolen herkomsten.

Voor het openstellen van paden in privé-bossen wordt 2 euro per meter opengestelde weg toegekend met een maximum van 50 euro per hectare per jaar. Voor erkende speelzones wordt nog eens 100 euro per hectare per jaar toegekend.

Voor meer informatie kan je terecht bij de provinciale afdeling van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Boswachter aan het woord

Vlabbij Leuven ligt het grootste gemengde loofboscomplex van Vlaanderen: het Meerdaalwoud en het Heverleebos. Het Agentschap voor Natuur en Bos beheert deze natuurparel zorgvuldig en wil er ook voor zorgen dat jong en oud kan genieten van het bos. Zo is er speciaal voor kinderen een avontuurlijk speelbos ontwikkeld. Wij spraken met Hugo Nackaerts, boswachter en drijvende kracht achter het speelbos.

Hoe is het avontuurlijk speelbos in het Meerdaalwoud tot stand gekomen?

Een bos heeft meerdere functies waarvan recreatie één is. Voor de recreatieve functie werden 10 jaar geleden speelzones afgebakend. Deze speelzones liggen in minder kwetsbaar bosgebied waar naaldbomen in een zandrijge ondergrond staan. Op deze plaatsen werden spelelementen ingebouwd.

Er bestaan veel speelbossen zonder spelelementen. Waarom werden deze spelelementen hier wel ingebouwd?

Om duidelijk te maken dat dit een recreatieve zone is. Kinderen en jongeren worden op die manier gestimuleerd daar te spelen. Dit werkt voortreffelijk.

Hoe moeten we ons het speelbos voorstellen?

Het is een parcours met een tiental spelelementen bestaande uit natuurlijk materiaal. Zo wordt de omgeving niet verstoord. Ook vind je borden met natuurvragen voor kinderen en jongeren. Op die manier leren ze spelenderwijs de natuur beter kennen. Tot slot is er ook een centrale plaats waar ouders of begeleiding een goed zicht hebben op een deel van het parcours. Het dient ook als picknickplaats.

Welke leeftijdsgroepen trekt het speelbos aan?

Het speelbos is voor iedereen toegankelijk en wordt ook door diverse leeftijdsgroepen gebruikt. Het parcours is vrijblijvend.

Wie zich niet geroepen voelt om bijvoorbeeld piramides te maken met de aanwezige takken, kan gemakkelijk naar de volgende post gaan.

Welke elementen werden ingebracht?

Er is een petanquespel met houten schijven, een draak en een slang waarop je kan kruipen en een xylofoon. Die xylofoon is een geluidspeeltuig waarop je kan spelen. Educatieve borden leggen hier met een vraag een link naar het geluid van de specht. Eenzelfde educatieve link wordt gelegd aan de gracht. Deze gracht kan je oversteken met een dik touw, zoals in de film Tarzan, wat doet denken aan klimplanten. De hutten die ze kunnen bouwen, verwijzen naar de slakken.

Werd er reliëf aangebracht?

Ja, er is een gracht gegraven die zeer intensief bespeeld werd. Nu is de aantrekkingskracht wat verdwenen omdat de randen ge-

erodeerd zijn. Als oplossing wordt een constructie uitgewerkt die een nieuwe steile wand mogelijk moet maken en de erosie moet tegengaan. Hiervoor zullen we o.a. een rubberen mat gebruiken.

Moeten andere toestellen vaak vervangen worden?

Het speelbos is voortdurend in evolutie. Doordat we gebruik maken van natuurlijke materialen, kan een toestel beginnen rotten waardoor het aan vervanging toe is. Dit is dan de aanleiding om iets nieuw te ontwikkelen.

Hoe heb je dit alles ontwikkeld?

De spelelementen heb ik intuïtief ontworpen. Inspiratie heb ik gevonden in onze naburige landen. Wij hinken op vlak van avontuurlijk buitenspelen nog heel wat achterop.

Voldoen alle spelelementen aan de veiligheidsvereisten?

Bij aanvang van het project bestonden de kb's op de speelto-

Op vlak van veiligheid speelt ook de hoogte van de spelelementen een belangrijke rol. Het voorzien in valdemping is vanaf een zekere hoogte noodzakelijk.

reinen en de speeltoestellen niet. Sindsdien heb ik een cursus gevolgd en zijn de toestellen in regel. Enkele toestellen hebben we moeten verwijderen, anderen werden aangepast. De aanpassingen konden we gemakkelijk zelf doen, maar de keuring hebben we laten uitvoeren door een externe instantie, gewoon voor de zekerheid. Eigenlijk komt het erop neer dat je zware ongelukken moet vermijden. Onze slang bijvoorbeeld, was gevaarlijk omdat kinderen tussen de takken konden vallen en hierdoor het hoofd konden klemmen. Dit zorgt voor verstikkingsgevaar. Op vlak van veiligheid speelt ook de hoogte van de spelelementen een belangrijke rol. Het voorzien in valdemping is vanaf een zekere hoogte noodzakelijk.

Wat was het kostenplaatje van het project?

Daarop kan moeilijk een bedrag geplaatst worden. Hout, het basismateriaal van de meeste speeltoestellen, halen we uit onze bossen. Het verder uitwerken gebeurt tijdens de arbeidssuren en met het eigen werk materiaal. Wat we soms in onze budgetten moeten voorzien, zijn enkele kleinere aankopen, zoals het touw of de opvangnetten. Onderhoud, controle e.d. maken het beheer van een speelbos wel heel wat duurder dan het reguliere bosbeheer.

INTERESSANTE PUBLICATIES

Jeugd bij bosjes (Steunpunt Jeugd)

Dit boek geeft inspiratie aan iedereen die werk wil maken van meer en betere groene speelruimte.

Zie ook www.steunpuntjeugd.be/publicatie/detail/531

Vrij spel voor natuur en kinderen (Willy Leufgen en Marianne Van Lier)

Een rijk geïllustreerd boek waarin tal van mogelijkheden worden aangeboden om buitenruimte op een andere manier in te richten dan we tot nog toe gewoon zijn.

Zie ook www.springzaad.nl/handboek.php

Goe gespeeld! (VIRUS)

Een pak tips en info over ruimte om te spelen, het belang van beweging, spelen in georganiseerd en niet-georganiseerd verband, avontuur, in 't groen, risico's, tolerantie en vuile spelkieren.

Zie ook www.steunpuntjeugd.be/publicatie/detail/2251 of www.goegespeeld.be

Inrichting van de speelruimte

TERREIN MET OF ZONDER BEPLANTING

Bij een open terrein kan je voor de inrichtingsschets van de gewenste speelruimte vertrekken van een blanco blad. Anders is het voor een terrein waar beplanting reeds aanwezig is. Daar vertrek je best vanuit de bestaande situatie.

Bomen worden in de mate van het mogelijke behouden. Nieuwe bomen planten is niet evident: het vergt een hele tijd vooraleer ze een zekere grootte hebben en de jonge beplanting is zeer kwetsbaar.

Tips:

- Om bestaande bomen niet te beschadigen, mag er geen grondverzet of verharding worden aangebracht in de wortelzone van de bomen.
- Om jonge bomen te beschermen, wordt best een houten schutting geplaatst.

Ook bestaande wandel- en loopwegen worden in het plan best geïntegreerd. Deze wegen zijn vaak de kortste of gemakkelijkste verbindingswegen naar een andere aantrekkelijke locatie. Deze wegen versperren met beplanting of draad heeft weinig zin. De planten zullen geen groeikansen krijgen en de bedrading raakt snel beschadigd.

“Aantrekkelijk zijn sowieso hoeken waar niet iedereen zomaar zicht op heeft. Het kunnen beschutte plekjes zijn of een plaats met een ‘podium’.”

Wandel- en loopwegen aanduiden kan met stapstenen of boomschijven. In een weide met hoog gras kan dan weer selectief gemaaid worden. Veel verschillende paden zijn bovendien leuk. Op een terrein met veel plaats, kunnen de paadjes zelfs uitgroeien tot een heus doolhof.

VERSCHILLENDE ZONES

Iedereen houdt van spelen. Alleen krijgt het woord spelen afhankelijk van de leeftijd een andere invulling. Wat voor kinderen avontuurlijk en aantrekkelijk is, is dit waarschijnlijk minder voor jongeren. Daarom wordt bij de inrichting van de speelruimte best rekening gehouden met de verwachtingen van diverse leeftijdsgroepen. Wanneer er voldoende speelruimte is, kan je impliciet zones inrichten voor diverse leeftijdsgroepen. Zo kan je werken met diverse hoogtes en hellingsgraden zoals beschreven op pagina 5. Worden er spelelementen aangeboden met een groter risico, dan is natuurlijk een duidelijkere scheiding aangewezen, bijvoorbeeld wanneer een springplank geplaatst wordt aan een zwemvijver.

Een variatie aan plekken is niet enkel leeftijdsgebonden. Er kan ook een onderscheid gemaakt worden in een plek voor constructiespel, actief bewegingspel en rustig fantasiespel. Aantrekkelijk zijn sowieso hoeken waar niet iedereen zomaar zicht op heeft. Het kunnen beschutte plekjes zijn of een plaats met een ‘podium’. Een zitput is daarvan een mooi voorbeeld. Wie zo’n zitput uitwerkt, houdt best rekening met de waterafvoer zodat de put na harde regenval bruikbaar blijft.

WETGEVING VOOR SPEELTOESTELLEN

Volgens het kb op de speeltoestellen (kb van 28 maart 2001) is een speeltoestel “een product bestemd voor vermaak of ontspanning, ontworpen of kennelijk bestemd om te worden gebruikt door personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt, waarbij uitsluitend van zwaartekracht of fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt en bestemd voor collectief gebruik op een tijdelijk of blijvend speelterrein”. Er wordt pas van een speelterrein (kb van 28 maart 2001) gesproken “als minstens één speeltoestel aanwezig is”. Meer info op www.cjt.be/ondersteuning/speeltoestellen.

Wanneer er geen speeltoestellen staan, zijn geen van beide kb’s van toepassing. Dit wil echter niet zeggen dat alles kan. Als eigenaar moet je rekening houden met de wet van 9 februari 1994 betreffende de veiligheid van producten en diensten. Zonder dat er normen zijn, moet je als eigenaar de risico’s inschatten. Je moet de speelruimte met andere woorden beheren als goede huisvader. Giftige planten of het voorzien van spelelementen aan diep water horen op plaatsen waar kinderen spelen, niet thuis. Waar gespeeld wordt met water, wordt best nagegaan of het drinken ervan geen ernstige gevolgen kan hebben.

Foto's: Steunpunt Jeugd, De Kluis en Hilde Vanderlinden.

Premies voor een energiezuinig jeugdverblijf

Duurzaamheid is hot en er zijn tal van premies die door verschillende instanties worden ter beschikking gesteld. Niet oninteressant dus, maar het is wel behoorlijk moeilijk om door het bos de bomen te zien. In ons land zijn er maar liefst vijf instanties die financiële tegemoetkomingen kunnen voorzien: de federale, Vlaamse, provinciale en gemeentelijke overheid en de netbeheerders. Als voorbeeld geven we een overzicht van subsidies en premies die verkregen kunnen worden voor dakisolatie. Omdat heel wat premies bedoeld zijn voor woongebouwen, bekijken we ook welke uitbetaald kunnen worden aan jeugdverblijfscentra.

FEDERAAL

Via de federale overheid geniet een particulier voor het isoleren van een dak van een woning, afgelegen woning of appartement van een fiscaal voordeel. Voor wie geen belastingen betaalt is er een premie van het Vlaams Energie Agentschap. Helaas echter: zowel de federale belastingaftrek als de Vlaamse vervangmaatregel hebben enkel betrekking op woonhuizen. Jeugdverblijfscentra kunnen hier dus niet van genieten.

VLAAMS

Op Vlaams niveau bestaat een dakisolatiepremie. Deze premie is evenmin geschikt voor jeugdverblijven omdat het ook hier gaat over ‘woongebouwen’. Een echt probleem is dit niet, want op Vlaams niveau genieten jeugdverblijfscentra reeds van de infrastructuursubsidies (40 % van de kosten) via Toerisme Vlaanderen en deze mogen niet gecombineerd worden met andere Vlaamse premies.

Het fiscale voordeel van de federale overheid en de Vlaamse dakisolatiepremie zouden eventueel gebruikt worden voor de conciërgewoning gelegen aan of geïntegreerd in het jeugdverblijf.

PROVINCIAAL

Op provinciaal vlak valt er enkel in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant iets te rapen.

De provincie West-Vlaanderen reikt een subsidie uit voor specifieke uitgaven in verband met energie-, milieu- en waterbesparende maatregelen in jeugdverblijfscentra. Dakisolatie valt hieronder. De subsidie bedraagt maximaal 40 % van de infrastructuurkosten met een maximum van 25 000 euro. Voor jeugdverblijven aan de kust wordt het maximumbedrag verhoogd tot 40 000 euro.

In Vlaams-Brabant kunnen niet-erkende jeugdverblijven hun

Via de website www.premiezoeker.be kan je per gemeente een volledig overzicht krijgen van de diverse subsidies en premies.

dakisolatie laten subsidiëren via het algemeen subsidiereglement voor jeugdverblijfscentra, op voorwaarde dat ze later een erkenning behalen via het decreet ‘toerisme voor allen’.

GEMEENTELIJK OF VIA NETBEHEERDERS

Ten slotte geven ook sommige netbeheerders en gemeenten premies voor het energiezuiniger maken van gebouwen. De premies moeten geval per geval bekeken worden. Elke netbeheerder en gemeente kiest zelf of premies worden aangeboden en hoeveel deze premie bedraagt. Uit de praktijk blijkt dat jeugdverblijven bij bepaalde netbeheerders en gemeenten wel recht hebben op zo’n premie. Op de website www.energiesparen.be (rechts bovenaan klikken op “subsidies”) kan je op basis van postcode en doelgroep (bijvoorbeeld vereniging) de premies opzoeken, maar voor alle zekerheid informeer je best nog eens bij de gemeente of de lokale netbeheerder.

DIGITAAL OVERZICHT

Via de website www.premiezoeker.be kan je per gemeente een volledig overzicht krijgen van de diverse subsidies en premies. Via een zoekmodule kan dit overzicht verfijnd worden, maar selecteren op doelgroep is hier helaas niet mogelijk. Elk reglement moet hierdoor afzonderlijk bekeken worden.

HUIS IN DE KIJKER

Jeugdhemen in de schaduw van de abdij

Affligem. Bij liefhebbers van het betere gerstemat doet de naam van het abdijbier meteen een belletje rinkelen. Bier brouwen doen de monniken echter al geruime tijd niet zelf meer. Zij houden zich tegenwoordig bezig met heel andere dingen. Het uitbaten van jeugdverblijfcentra bijvoorbeeld.

Gesticht in 1063 groeide de abdij van Affligem doorheen de eeuwen uit tot de grootste Benedictijnenorde van de Nederlanden. Vandaag telt de abdij slechts 18 bewoners meer en dus veranderden er de voorbije decennia heel wat zaken binnen de abdij. Zo werd de boerderij naast de abdij omgevormd tot een cultureel centrum, gasthof en jeugdverblijfcentrum. Dit laatste op vraag van jeugdbewegingen uit de streek.

JEUGDHEEM SINT-BENEDICTUS

Wat in 1968 begon als een nevenactiviteit, groeide echter vrij snel uit tot een volwaardige kampplaats. Naarmate andere delen van de boerderij leeg kwamen te staan, kregen ook zij een nieuwe bestemming. In de jaren zeventig werden meer en meer ruimtes van bedden voorzien en steeg de capaciteit van Jeugdheem Sint-Benedictus gestaag. Vandaag telt het centrum 80 bedden en is het erg in trek bij jeugdbewegingen, familiegroepen, koren en scholen.

"Het spreekt vanzelf dat jeugdheem Sint-Benedictus een ideale bestemming is voor bezinningsmomenten", weten verantwoordelijken Dom Pascal en Dom Lukas. "Groepen die hier verblijven, kunnen bijvoorbeeld al onze gebedsdiensten bijwonen, een rondleiding in de abdij krijgen of ons religieus centrum bezoeken."

In de oude melkerij en maalderij van de abdij is er ook nog een cultureel centrum met archeologisch museum en gasthof. Dit ligt aan dezelfde binnenkoer als het jeugdheem.

"Voorlopig zorgde dat nog voor geen problemen. Het gasthof beschikt immers over een eigen terras en is vooral op zondagnamiddag populair bij wandelaars die er ons abdijbier of een stukje abdijkaas willen proeven. Meestal zijn de verblijvende groepen dan alweer naar huis. Enkel in de zomer kan er een

beetje ongemak zijn voor de jeugdbewegingen die dan op kamp komen, maar omdat zij hun activiteiten meestal plannen op het volledig ommuurde grasveld net naast het jeugdheem of het speelbos aan de overkant van de straat, komt hun privacy eigenlijk nooit in het gedrang."

JEUGDCENTRUM VERBRUGGHEN

Toch kiezen vele jeugdbewegingen sneller voor een verblijf in het tweede jeugdverblijfcentrum van de abdij. Een goede 2,5 kilometer verder, bovenop de Boekhoutberg, prijkt Jeugdcentrum Verbrugghen. Een naam die verwijst naar de familie die het domein in 1936 aan de abdij schonk.

"Eerst was het de bedoeling om het kasteel van de familie te gebruiken als vakantiehuis voor onze missionarissen van de orde", weet Dom Lukas. "Uiteindelijk waren het echter de leerlingen van het Vrij Technisch Instituut (VTI) van Aalst die in de jaren veertig het gebouw ter beschikking kregen. Zij werden belast met de afbraak van het mooie, maar onderhoudsonvriendelijke kasteel en de bouw van het huidige kamphuis."

Jeugdcentrum Verbrugghen bestaat nu uit twee afzonderlijke paviljoenen die samen onderdak bieden aan 68 personen. Met uitzondering van de zomervakantie kunnen beide paviljoenen apart gehuurd worden. Op het domein staat ook nog een derde paviljoen dat eventueel gebruikt kan worden door kookouders.

DUIVELSPUTTEN

De mooie locatie bovenop de Boekhoutberg is ongetwijfeld de grootste troef van het centrum. Bovendien was het verleden van het domein met zijn "duivelsputten" voor heel wat groepen al een bron van inspiratie voor een griezelig avondspel. In de middeleeuwen stond op deze berg namelijk een galg en de legende wil dat de rusteloze zielen van ter dood veroordeelden als dwaallichtjes nabij de voormalige steengroeve rondzwerfen. Los van dit alles beschikt het over een prachtig uitzicht, speelbos, voetbalveld en loopspiste.

Helaas kent deze toplocatie ook één minpunt. "Volgens de huidige gewestplannen ligt het jeugdcentrum zonevreemd en dat zorgt voor enkele moeilijkheden", legt verantwoordelijke

JEUGDHEEM SINT-BENEDICTUS PRAKTISCH

Adres: Abdijstraat 6, 1790 Affligem
Erkenning: principieel erkend
Totale oppervlakte: 526 m²
Capaciteit: 80
Aantal overnachtingen 2008: 5108
Formule: zelfkook

JEUGDCENTRUM VERBRUGGHEN PRAKTISCH

Adres: Brusselbaan 2, 1790 Hekelgem (Affligem)
Erkenning: principieel erkend
Totale oppervlakte: 300 m²
*Capaciteit: 68 (opsplitsbaar paviljoen A = 48/
Paviljoen B = 20)*
Aantal overnachtingen 2008: 5364
Formule: zelfkook

Pascal Van Cutsem, alias Dom Pascal, uit. "Zo kunnen we voorlopig geen definitieve erkenning krijgen bij Toerisme Vlaanderen. Om die te behalen moeten we eigenlijk een aantal verbeteringen op vlak van brandveiligheid aanbrengen. Maar dat is niet altijd mogelijk. Voor extra brandtrappen krijgen we bijvoorbeeld geen toestemming van de gemeente, net omdat we zonevreemd liggen. Andere investeringen stellen we dan weer zelf uit zolang de toekomst van het centrum niet duidelijk is."

De problemen met Jeugdcentrum Verbrugghen zorgden er wel voor dat Jeugdheem Sint-Benedictus de afgelopen jaren van extra aandacht en middelen kon genieten.

OP NAAR ERKENNING

"Sinds 2005 hebben we heel wat geïnvesteerd in Sint-Benedictus. Oorspronkelijk was het enkel de bedoeling om de keuken te renoveren, maar na bezoeken van het voedselagentschap en de brandweer werd besloten de zaken grondiger aan te pakken. Zo werd het hele dak eraf gehaald om isolatieplaten aan te brengen. Daardoor is op de slaapkamers ook de oude balkenstructuur weer zichtbaar en dat zorgt voor een beetje extra sfeer."

Ook beneden werd Sint-Benedictus grondig aangepakt. De keuken werd compleet vernieuwd en een deel van het gebouw werd toegankelijk gemaakt voor rolstoelgebruikers.

"Het resultaat mag er zeker zijn, maar de werken duurden wel langer dan voorzien. We probeerden de werken zoveel mogelijk zelf op te volgen, maar moesten vaststellen dat het toch niet eenvoudig is. Misschien hadden de werken sneller klaar geweest indien we een architect hadden aangesproken," vraagt Dom Lukas zich luidop af.

"Gelukkig is ons doel bijna bereikt. We moeten enkel nog wat opmerkingen over de compleet vernieuwde elektriciteit wegwerken en wat kleinere dingen afwerken. Normaal gezien hopen we dan in de eerste helft van 2010 jaar onze definitieve erkenning te ontvangen van Toerisme Vlaanderen. Dat zou voor ons wel een beetje de kers op de taart zijn."

VRAAG HET AAN ...

Elk kwartaal krijgen we tientallen vragen van uitbaters over uiteenlopende thema's. In HuisWerk telkens een beknopte bloemlezing van vragen en antwoorden die ook voor andere uitbaters interessant kunnen zijn.

In onze gemeente wordt bekeken of een verblijfsbelasting kan ingevoerd worden. Deze zou ook van toepassing zijn op jeugdtoerisme. Is dit een algemene trend elders in Vlaanderen?

De verschillende overheden, ook de gemeenten dus, zijn op zoek naar voldoende middelen. Een toerismetaks is dan vaak een aantrekkelijke optie omdat de eigen inwoners dit niet rechtstreeks voelen in hun portemonnee.

Vooraf in toeristische gebieden bestaat het gevaar dat jeugdtoerisme op die manier belast wordt. Dit is vandaag bijvoorbeeld het geval in een aantal kustgemeenten, maar ook op sommige plaatsen in de Kempen.

Uiteraard zijn wij geen voorstander van deze praktijk. Het is niet logisch dat sociaal toerisme enerzijds gesubsidieerd wordt door Vlaanderen of de provincie en anderzijds belast wordt door de gemeente. Daarom wordt beter een uitzondering voorzien voor jeugdtoeristische overnachtingen.

Contacteer gerust CJT Ondersteuning als je met dit probleem dreigt geconfronteerd te worden.

Moet de regelgeving op overheidsopdrachten gevolgd worden als je subsidies van Toerisme Vlaanderen combineert met premies van Eandis?

In HuisWerk 14 beschreven we in deze rubriek reeds hoe de wet op de overheidsopdrachten werkt en dat ze onder bepaalde voorwaarden ook geldt voor jeugdverblijfcentra. We hadden het toen o.a. over minstens 50 % subsidies op het geraamde bedrag.

Nu is het niet steeds duidelijk wat moet verstaan worden onder subsidie. Als een overheid (Vlaanderen, provincie, gemeente) subsidieert, is er geen discussie. Maar wat als je bijvoorbeeld boven de 50 % komt omdat je ook een premie van Eandis ontvangt?

Navraag bij de jurist van Toerisme Vlaanderen leert ons dat Eandis moet beschouwd worden als een 'aanbestedende overheid'. Dit betekent dat de premies van Eandis moeten meegeteld worden om te bepalen of je onder de wetgeving op de overheidsopdrachten valt.

Heb ik voor de uitbating van mijn kamphuis een milieuvergunning nodig?

Milieuvergunningen worden geregeld via de Vlaamse wetgeving ("Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning"). Met deze wetgeving wil men de hinder, milieuverontreiniging en veiligheidsrisico's van bepaalde activiteiten regelen. Naargelang de impact worden activiteiten ingedeeld in drie klassen. Klasse 1 gaat over zeer hinderlijke activiteiten (bijv. chemische bedrijven), klasse 2 is minder hinderlijk (bijv. feestzalen) en klasse 3 heeft nog minder impact op het milieu. Vandaar dat voor klasse 3 enkel een meldingsplicht geldt. Voor klasse 1 en 2 daarentegen heeft men een milieuvergunning nodig om de bijhorende activiteit te mogen uitoefenen.

Jeugdverblijfcentra hebben geen milieuvergunning (klasse 1 of 2) nodig. Wel moeten bepaalde activiteiten (klasse 3) verplicht gemeld worden aan de gemeente. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de lozing van het afvalwater, zelfs als je bent aangesloten op de riolering. Ook mazouttanks, gasopslagtanks of koelinstallaties kunnen onder bepaalde voorwaarden onder de meldingsplicht vallen. Bij twijfel kan je best navraag doen bij de milieudienst van je gemeente.

Bij een recente inspectie door Toerisme Vlaanderen werd voor het eerst een opmerking gemaakt over de randbeveiliging van mijn stapelbedden. Is dit een nieuw richtlijn?

Bedrandbeveiliging was tot 2008 opgenomen in de brandveiligheidsnormen van het decreet 'toerisme voor allen'. In de praktijk werd echter vastgesteld dat de brandweer dit vaak niet controleerde. Daarom werd de richtlijn overgeheveld naar de algemene veiligheidsnormen en deze worden gecontroleerd door Toerisme Vlaanderen. De wetgeving zelf is inderdaad niet heel duidelijk, er wordt enkel gesproken over "het voorzien van een randbeveiliging".

Het is dus een kwestie van gezond verstand. Een latje dat 3 cm uitsteekt boven de matras, is te laag om te verhinderen dat een kind uit zijn bed rolt. Laat ons zeggen dat een beveiliging van 10 à 20 cm hoog ideaal is. Daarnaast moet de randbeveiliging ook voldoende breed zijn. Als deze in het midden van de lange zijde wordt geplaatst, is deze toch best ongeveer 1 m breed. Een ladder die langs het midden van het bed loopt en voldoende hoog is, kan ook volstaan, ook al is deze minder dan 1 m breed. Aan de korte zijde van de bedden is randbeveiliging niet nodig.

Jeugdtoerisme in de media

Met de regelmaat van de klok vinden we jeugdverblijven terug in de vaderlandse pers. In HuisWerk maken we telkens een selectie uit de meest opvallende berichten.

DRIEKWART VAN JEUGDVERBLIJVEN ILLEGAAL???

In Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen van 8 december 2009 verschenen op de voorpagina onheilspellende berichten over de Vlaamse jeugdverblijfcentra. Ook enkele andere kranten namen de berichtgeving over. Parlements lid Chokri Mahassine (sp.a) had nl. een aantal cijfers bekendgemaakt over de zoning en vergunningstoestand van de jeugdverblijfcentra. Daarbij werd geciteerd uit het onderzoek dat Toerisme Vlaanderen en Adoplan in 2008 uitvoerden bij alle Vlaamse jeugdverblijfcentra. Geen echt nieuws dus...

Hoewel de cijfers in het artikel correct waren, werden een aantal foute conclusies getrokken. Het klopt dat slechts één kwart van de jeugdverblijven niet zonevreed ligt én een stedenbouwkundige vergunning heeft voor zowel het gebouw als de functie van het gebouw. Maar dat betekent niet dat "driekwart van de jeugdkampen illegaal is" en dat "de sloophamer dreigt", zoals in het stuk werd beweerd.

Driekwart van de jeugdverblijfcentra zijn inderdaad niet volledig in orde, maar in heel wat gevallen gaat het om zaken die in de praktijk geen problemen stellen of relatief eenvoudig op te lossen zijn mits de nodige goodwill van de gemeente. In een beperkt aantal gevallen is de problematiek wel een stuk complexer en voor deze centra moet de komende jaren geval per geval bekeken worden wat de mogelijkheden en beperkingen zijn.

In de middagjournaals van de VRT-radio werd dezelfde dag nog een reactie van CJT op de krantenartikels uitgezonden. Ook in de regionale nieuwsuitzendingen van Radio 2 Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen kreeg het thema aandacht. Daarin hebben we geprobeerd om wat meer nuance aan te brengen in de berichtgeving en tegelijk ook gewezen op de belangrijke rol die de gemeenten zullen moeten spelen.

Ondertussen werd op 15 januari opnieuw samengezeten met de bevoegde ministers. Wordt vervolgd...

Op enkele uren tijd wordt een stukje kampgeschiedenis met de grond gelijk gemaakt.

HET LIJSTERNEST IS NIET MEER

Dat de berichtgeving over de illegale jeugdverblijven niet helemaal uit de lucht gegrepen is, blijkt spijtig genoeg uit ons volgend knipsel.

In het vorig HuisWerknummer hadden we uitgebreid aandacht voor de situatie van Het Lijsternest. De uitbaters vertelden in de rubriek "Huis in de kijker" dat een afbraak onafwendbaar leek.

En zo geschiedde helaas ook. Op 28 november legde een bulldozer het hele gebouw plat en werd al het puin door vrachtwagens weggevoerd. Toch wel onwettelijk dat een dossier dat bij politici op zo veel steun kon rekenen, uiteindelijk zo eindigt. In ieder geval danken we de uitbaters voor hun jarenlange inspanningen voor het jeugdtoerisme en hun moedige strijd voor de behoud van hun jeugdverblijf.

Krantentartikels en een reportage van TV Limburg zijn terug te vinden op www.lijsternest.be.

Haalt jouw jeugdverblijf ook het nieuws, laat het ons dan zeker weten. Je kan mailen naar huiswerk@cjt.be of bellen naar 09/210.57.75.

NIEUWSFLASH

TOEGANKELIJKHEIDSVORDERING VAN KRACHT SINDS 1 JANUARI 2010

In HuisWerk 14 kondigden we reeds aan dat nieuwe wetgeving rond toegankelijkheid voor personen met een handicap in aantocht was. De toegankelijkheidsverordening bepaalt sinds 1 januari een aantal toegankelijkheidseisen. Deze gelden bij het uitreiken van stedenbouwkundige vergunningen voor publieke gebouwen.

De omschrijving van een publiek toegankelijk gebouw gaat ruim. Dit gaat niet alleen over winkels, banken, postkantoren, overheidsgebouwen e.d., maar ook over toeristische infrastructuur: hotels, campings, bungalowparken en dus ook jeugdverblijfcentra. Enkel de kleinere jeugdverblijfcentra vallen niet onder de verordening. Dit betekent concreet dat de slaapruiimte beperkt is tot maximaal twee ruimtes én dat de totale oppervlakte van de slaaplokalen minder is dan 60 m².

De criteria die de verordening oplegt, lijken op het eerste gezicht behoorlijk ver te gaan. Toch zal er in de praktijk niet zo heel veel veranderen voor jeugdverblijfcentra. De verordening treedt immers slechts in werking als er een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd en dan enkel voor dat gedeelte van het gebouw waar de bouwwerken plaatsvinden. Voor dit soort werken vroegen de meeste uitbaters de voorbije jaren subsidies aan bij Toerisme Vlaanderen en ook dan worden een aantal toegankelijkheidseisen opgelegd. Omgekeerd: wie geen vergunningsplichtige bouwwerken uitvoert, hoeft geen rekening te houden met de toegankelijkheidsverordening.

Ook goed om weten is dat de toegankelijkheidsverordening in de plaats komt van een aantal oudere bepalingen. De federale toegankelijkheidswetgeving uit 1975 is niet langer van toepassing, maar ook de West-Vlaamse verordening uit 2007 is opgeheven.

Grootste nadeel van deze verordening is misschien wel dat ze voor nog wat extra begripsverwarring kan zorgen voor uitbaters die de

verschillende toegankelijkheidsbepalingen proberen te doorgronden.

Daarom overlopen we nog eens de verschillende begrippen. Extra info vind je op www.cjt.be/ondersteuning/toegankelijkheid.

TOEGANKELIJKHEIDSBUREAU

In elke provincie is een toegankelijkheidsbureau actief. Deze worden ook door Toerisme Vlaanderen ingeschakeld voor bezoeken ter plaatse.

TOEGANKELIJKHEIDSDOORLICHTING

Gratis doorlichting van het gebouw. De doorlichting wordt opgelegd door het decreet 'toerisme voor allen' en de resultaten worden gepubliceerd op www.toevla.be. Toerisme Vlaanderen zorgt er de komende jaren voor dat alle jeugdverblijfcentra doorgelicht zijn.

TOEGANKELIJKHEIDSADVIES

Wie infrastructuursubsidies aanvraagt, moet op de geplande werken advies laten geven door een toegankelijkheidsbureau. Dit is relatief duur, maar wordt wel voor 40 % gesubsidieerd door Toerisme Vlaanderen.

TOEGANKELIJKHEIDSLABEL

De resultaten van de gratis toegankelijkheidsdoorlichting worden ook gebruikt om labels uit te reiken. Wie over A of A+ beschikt, kan aan de doelgroep duidelijk maken dat het gebouw aan de belangrijkste toegankelijkheidsnormen voldoet.

TOEGANKELIJKHEIDSVORDERING

Enkel van toepassing wanneer een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd. De Vlaamse verordening bepaalt de toegankelijkheidscriteria voor publieke gebouwen, waaronder jeugdverblijfcentra.

KALENDERS EN STATISTIEKEN OP JEUGDVERBLIJVEN.BE

Meer dan de helft van de erkende jeugdverblijfcentra maakt gebruik van één van de opties, aangeboden op de website www.jeugdverblijven.be. Deze opties geven extra informatie aan de mogelijke huurders en/of zorgen voor een tijdsbesparing voor de uitbater. Toch vragen ze ook enige stiptheid van dezelfde uitbater.

Zo is het belangrijk om de kalenders tijdig bij te werken. Het gebeurt soms dat bepaalde periodes als vrij worden weergegeven, maar in de praktijk toch al enige tijd bezet blijven te zijn. Dit betekent niet alleen onnodig tijdverlies voor zowel aanvrager als uitbater, het zorgt er ook voor dat aanvragers hun vertrouwen verliezen in de juistheid van de gegevens op de hele website. Ook uitbaters die hun kalender wel correct bijhouden, worden dan gecontacteerd om te checken of de gegevens in hun kalenders wel juist worden getoond.

Daarom doen we dus een oproep naar alle gebruikers van de kalenderfunctie om dit met de nodige stiptheid bij te houden. Zelf zullen we ook één en ander nakijken op regelmatige tijd-

stippen. In het slechtste geval moeten we uitbaters vragen om de kalender niet langer te gebruiken.

De statistiekenmodule is een andere optie op www.jeugdverblijven.be. Het overgrote deel van de gebruikers geeft maandelijks tijdig alle gegevens door. Voor een aantal uitbaters ontbreken echter nog één of meerdere maanden voor het jaar 2009. Zowel vanuit Toerisme Vlaanderen als vanuit ADSEI (FOD Economie) is ons uitdrukkelijk gevraagd dat deze gegevens zo snel mogelijk worden nagestuurd.

Ook als er gedurende een bepaalde maand geen overnachtingen waren, dienen de gegevens te worden doorgestuurd. Het volstaat dan eventueel het aantal geopende dagen aan te passen en dan de status op "klaar voor verzenden" te zetten. Sommige uitbaters maken in dat geval de fout om een fictieve groep aan te maken met 0 personen, maar dat is niet de bedoeling.

Bijkomende vragen kan je steeds kwijt bij CJT Ondersteuning (tel. 09/210.57.75 of ondersteuning@cjt.be).

OPGELET MET MALAFIDE RESERVATIES

De laatste maanden stelden enkele uitbaters ons vragen over vreemde reservatieaanvragen. De werkwijze blijkt steeds dezelfde te zijn. De aanvraag wordt verstuurd via email, vaak in het Engels. Op het moment dat er geboekt wordt, wil men met visakaart of cheque een bedrag betalen dat hoger ligt dan de vraagprijs van het verblijf. Het resterende bedrag zou dan moeten dienen voor andere diensten (huurauto, vliegtickets...) en aan de uitbater wordt gevraagd om dit geld terug over te schrijven. Op die manier proberen criminelen geld wit te wassen en bovendien blijkt de visarekening of cheque niet altijd gedekt achteraf.

Ons advies is dan ook heel eenvoudig: ga niet in op dergelijke reservatieaanvragen en stort zeker geen geld terug dat je zelf nog niet hebt ontvangen. Het kan zeker geen kwaad om de info ook door te spelen aan de politie.

BEWIJS VAN GOED GEDRAG OPVRAGEN?

Het bewijs van goed gedrag en zeden bevat een overzicht van alle effectieve veroordelingen. Na drie jaar worden sommige (lichtere) feiten wel verwijderd. Het gewone formulier heet model 1. Daarnaast bestaat ook model 2: daarin wordt ook melding gemaakt van alle zedenfeiten, ongeacht de datum van de veroordeling en de grootte van de straf.

In het decreet 'toerisme voor allen' is het bewijs van goed gedrag en zeden een erkenningsvoorwaarde. Meer bepaald moet de persoon die het dagelijks beheer van het jeugdverblijf uitvoert, dit document kunnen voorleggen. Zowel model 1 als model 2 worden aanvaard en het formulier mag niet ouder dan drie maanden zijn.

Nu is er vorig jaar in de pers verschenen dat het niet toegelaten zou zijn om bij een sollicitant een dergelijk bewijs op te vragen. Klopt dit?

Niet volledig. Zolang er een duidelijke link is met de aard van de functie, is het opvragen van het bewijs van goed gedrag en zeden perfect verdedigbaar. Dit is zeker het geval voor jeugdverblijfcentra, te meer omdat het decreet dit oplegt om een erkenning te kunnen behalen. Wat echter als je bijvoorbeeld keukenpersoneel aanwerft, want daar is het bewijs van goed gedrag en zeden geen erkenningscriterium? Je kan dit eveneens opvragen, maar een sollicitant is vrij om te weigeren het bewijs van goed gedrag en zeden voor te leggen. De werkgever is dan uiteraard ook vrij om de sollicitant niet te aanvaarden.

HUIS WERK 18

In april verschijnt HuisWerk 18. In ons dossier gaan we dan in op MEUBILAIR.

In elk jeugdverblijfcentrum zijn wel een aantal meubels aanwezig. Voldoende tafels en stoelen voorzien is verplicht, kasten en rekken zal je ook wel overal vinden, bedden tref je aan in B- en C-huizen en op sommige plaatsen zijn er nog zitbanken, zetels, kapstokken of tuinmeubilair.

Waar kan je geschikt meubilair op de kop tikken en waar let je dan precies op bij de aankoop? De prijs is vaak een argument, maar moet uiteraard ook afgewogen worden t.o.v. de levensduur. Dan spelen ook elementen als stevigheid, duurzaamheid en onderhoudsgemak mee. En welke aandachtspunten kunnen je helpen om de levensduur van je meubels te verlengen?

We zijn er van overtuigd dat heel wat uitbaters nuttige ervaring rond dit thema hebben opgebouwd. Als je deze wil delen, kan je ideeën posten op het forum van www.cjt.be/ondersteuning of mailen naar ondersteuning@cjt.be. Zo wordt HuisWerk niet alleen een magazine voor uitbaters, maar ook door uitbaters...

Wie trouwens iets extra wil doen, is steeds welkom op de redactievergadering van HuisWerk. We komen ongeveer tweemaandelijks samen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen via ondersteuning@cjt.be of tel. 09/210.57.75.

Adreswijziging

HuisWerk is een gratis magazine en dat willen we graag zo houden. Je kan daar bij helpen door ons adresbestand up-to-date te houden. Zo zijn wij er zeker van dat ons nummer bij de juiste persoon terecht komt. Ons adresbestand is rechtstreeks gelinkt aan de databank van jeugdverblijven.be. HuisWerk wordt opgestuurd naar de verantwoordelijke algemene communicatie. Via je persoonlijke login en wachtwoord kan je de contactgegevens van je jeugdverblijf rechtstreeks aanpassen. Als dit niet lukt, kan je ons ook bereiken via huiswerk@cjt.be of 09/210.57.98.

AGENDA

In deze agenda willen we alle data van vormingsmomenten, ontmoetingen, indiendata voor erkenning en subsidiëring,... opnemen die interessant kunnen zijn voor huiseigenaars, beheerders, ... Ook hiervoor staat onze redactie open voor suggesties. Mail die gerust door naar huiswerk@cjt.be!

1 FEBRUARI 2010

Indiendatum voor werkingsverslagen basis- en werkingssubsidies 2009 (binnen het decreet 'jeugdverblijfcentra')

Alle centra die eind 2008 een aanvraag indienden voor het werkjaar 2009 en die na een eerste controle weerhouden werden, kregen eind december een formulier tot werkingsverslag van de Afdeling Jeugd. Gebruikers van de statistiekenmodule op jeugdverblijven.be kunnen de cijfers downloaden op hun beheerspagina.

1 MAART 2010

Indiendatum voor aanvragen infrastructuur- en animatiesubsidies (binnen het decreet 'toerisme voor allen')

Jeugdverblijfcentra kunnen infrastructuursubsidies en/of animatiesubsidies ontvangen. Tot 1 maart 2010 worden alle subsidieaanvragen verzameld door Toerisme Vlaanderen. Erkende jeugdverblijfcentra kregen hiervoor in november een oproepingsbrief.

1 MAART 2010

Indiendatum voor financiële verslagen personeelssubsidies (binnen het decreet 'jeugdverblijfcentra')

Alle C-huizen die personeelssubsidies ontvingen in 2009, kregen in januari een formulier voor financieel verslag en overzicht loonkosten van de Afdeling Jeugd.

20 MAART 2010

Vorming "vereenvoudigde boekhouding voor kleine vzw's"

Heel wat jeugdverblijfcentra worden uitgebaat door een vzw of sommige uitbaters overwegen om een vzw op te richten. Een gevolg daarvan zijn een aantal boekhoudkundige verplichtingen. Niet onoverkomelijk, want de meeste vzw's in onze sector zijn kleine vzw's en zij mogen een vereenvoudigde boekhouding voeren, maar je moet wel minstens weten wat de verplichtingen inhouden.

Daarom hebben we specialist Stefaan Tuytten ingeschakeld om één en ander te overlopen. Hij geeft o.m. antwoord op volgende vragen:

- Wat dient verstaan onder de inventaris die jaarlijks moet worden opgemaakt?
- Wat zijn kosten/opbrengsten en uitgaven/ontvangsten en hoe moeten die geregistreerd worden?
- Wat is verschil tussen 'goederen en diensten' en 'diensten en diverse goederen'?
- Wat zijn waarderingsregels?
- Wat dient opgenomen in de staat van het vermogen?
- Hoe moet een jaarrekening worden opgemaakt?
- Moet men rechten en plichten die niet in geld kunnen worden uitgedrukt, opnemen in de jaarrekening?

Na deze opleiding ben je perfect gewapend om de boekhouding correct te voeren. Dit vormingsmoment vindt plaats op zaterdag 20 maart, van 14u tot 18u, in Merelbeke. Alle uitbaters ontvangen binnenkort nog een persoonlijke uitnodiging.

1 MEI 2010

Indiendatum voor aanvragen personeelssubsidies 2011 (binnen het decreet 'jeugdverblijfcentra')

Jeugdverblijven type C komen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor personeelssubsidies. Met een verantwoordingsnota worden personeelssubsidies voor 2011 aangevraagd. Alle C-huizen ontvangen hiervoor nog een leidraad.

Centrum voor Jeugdtoerisme^{vzw}

Bergstraat 16
9820 Merelbeke

www.cjt.be

Heel wat extra gegevens (voorwaarden, formulieren e.d.) vind je terug op onze website www.cjt.be.